LDO
Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

02 FEB 2009
SAKSNR.: 200807079
LOV/EO/TEC
DOK.NR.: 59
ARKIVKODE:

Vår ref.	Deres ref.	Dato:
08/1064-4-MS		30.01.2009

INKORPORERING AV KVINNEDISKRIMINERINGSKONVENSJONEN I MENNESKERETTSLOVEN

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til departementets høringsbrev av 7. november 2008.

Ombudet støtter departementets forslag. Vi har gjentatte ganger tatt til orde for at kvinnediskrimineringskonvensjonen bør inn i menneskerettsloven, og er svært tilfredse med at dette nå ser ut til å bli en realitet. En slik inkorporering vil styrke arbeidet for likestilling, og tydeliggjøre at likestilling ikke har vikeplikt for andre grunnleggende rettigheter.

Ikke-diskriminering på grunn av kjønn er en av grunnpilarene i det internasjonale menneskerettsvernet, og ombudet ser ingen grunn til at kvinnediskrimineringskonvensjonen skal inkorporeres på en annen måte enn barnekonvensjonen og de øvrige konvensjonene som allerede er inntatt i menneskerettsloven.

Ombudet tror det å løfte konvensjonen inn i menneskerettsloven vil bidra til at konvensjonen får økt status og at den blir bedre kjent både blant rettsandvendere, politikere og i befolkningen for øvrig.

En inkorporering gir også et viktig signal utad. Likestilling en av våre viktigste eksportvarer. Ved å løfte konvensjonen inn i menneskerettsloven, vil vi signalisere at likestilling er en overordnet og prioritert verdi i Norge. Dette gir

Likestillings- og diskrimineringsombudet · Grensen 5, Postboks 8048 Dep, 0031 Oslo · tel. (+47) 24 05 59 50 faks (+47) 24 05 59 60 · E-post: post@ldo.no www.ldo.no
Org. nr. 988 681 873

legitimitet og tyngde når Norge i så stor grad legger vekt på likestillingshensyn i dialoger med andre land.

En innlemming i menneskerettsloven sikrer dessuten at likestilling også vil ha forrang i fremtiden.

En av hovedinnvendingene mot den forslåtte innlemmingen er at dette vil innebære en maktforskyvning fra lovgiver til rettsapparatet. Ombudet deler ikke denne bekymringen. Å styrke kvinners rettigheter og fremme likestilling mellom kjønnene innebærer tvert om å styrke demokratiet.

I de tilfeller lovgiver har hatt et bevisst forhold til konvensjonen og tatt et aktivt standpunkt til forholdet mellom konvensjonsforpliktelsene og norsk lov, er det uansett all grunn til å tro at norske domstoler vil legge stor vekt på lovgivers forståelse. Dette gjelder så fremt lovgivers fortolkning er forsvarlig og innenfor konvensjonens rammer. Denne antagelsen er også understreket i høringsnotatet. Dersom lovgiver overhodet ikke har vurdert forholdet til konvensjonen, og spørsmålet senere kommer opp, vil konvensjonsbestemmelsene og uttalelser fra FNs kvinnekomité kunne være et betimelig korrektiv til norsk lovgivning og praksis.

I et maktoverføringsperspektiv kan ombudet heller ikke se at inkorporasjon av kvinnediskrimineringskonvensjonen er mer problematisk enn inkorporasjon av barnekonvensjonen og de øvrige konvensjonene.

I høringsnotatet slås det fast at det har vist seg å være overraskende mange tilfeller der norsk lovgivning er funnet å være i strid med de øvrige menneskerettskonvensjonene. Hovedårsaken til dette er antagelig konvensjonsorganenes dynamiske fortolkningspraksis. Dette underbygger at det ikke er tilstrekkelig å slå fast at norsk rett gjennomgående er i tråd med kvinnediskrimineringskonvensjonen, men at det er behov for en forrangsregel.

Ombudet er satt til å føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i tråd med kvinnediskrimineringskonvensjonen. Vår erfaring er at det kan synes vanskelig å få gjennomslag for at norsk rett kan være konvensjonsstridig, ikke minst fordi en ofte vil bli møtt med lex posterior og lex specialis reglene. Det vil gjerne bli hevdet at konvensjonsbestemmelsene er generelle og derfor må vike for mer spesiell lovgivning.

Forrangsregelen innebærer at lex specialis og lex posterior regelen settes til side dersom det fastslås motstrid. Ombudet tror dette kan få en praktisk betydning. Ett eksempel er saken om egg- og sæddonasjon, som også er nevnt i høringsnotatet.

Da denne saken ble behandlet i likestillings- og diskrimineringsnemnda, fant nemnda ikke grunn til å gå inn på spørsmålet om forbudet mot eggdonasjon kunne sies å innebære en ulovlig forskjellsbehandling, da nemnda mente at likestillingsloven uansett måtte vike for bioteknologiloven både etter lex posterior og lex specialis prinsippet.

Ved en eventuell domstolsprøving av spørsmålet i en situasjon der kvinnediskrimineringskonvensjonen har forrang, er det mulig å tenke seg at konvensjonen vil være til hinder for et forbud mot eggdonasjon.

I høringsnotatet er det også vist til andre saker der en forrangsbestemmelse kan få betydning, bl.a. i saken om ulike satser for sterilisering av kvinner og menn.

Til sist vil ombudet benytte anledningen til å knytte noen kommentarer til **rasediskrimineringskonvensjonens** status i norsk rett. Ombudet skulle ønske at regjeringen i forbindelse med den pågående prosessen rundt kvinnediskrimineringskonvensjonen, samtidig hadde utredet og foreslått en tilsvarende implementering for rasediskrimineringskonvensjonen.

Etter vår mening er det svært vanskelig å se gode grunner for at rasediskrimineringskonvensjonen skal inkorporeres på en annen måte enn kvinnediskrimineringskonvensjonen og de øvrige menneskerettighetskonvensjonene. Ulike løsninger for de ulike konvensjonene bryter med prinsippet om menneskerettighetene som et udelelig og umistelig hele. Ombudet vil derfor sterkt oppfordre regjeringen om snarest å utrede tilsvarende implementering av rasediskrimineringskonvensjonen.

Ombudet understreker likevel at vi nå anser spørsmålet om inkorporering av kvinnediskrimineringskonvensjonen for å være godt og grundig utredet. Vi slutter oss derfor fullt ut til departementets forslag om inkorporering.

Med vennlig hilsen

Beate Gangås
likestillings- og diskrimineringsombud

May Schwartz
seniorrådgiver